

ข้าวจีเอ็มโอในจีน ผิดกฎหมาย และไม่เป็นที่ต้องการ

พบข้าวจีเอ็มโอผิดกฎหมายในจีน

จนถึงเดือนเมษายน 2548 ยังไม่มีข้าวตัดต่อยีน (จีเอ็มโอ) ชนิดใดได้รับการอนุมัติให้ปลูกเป็นการค้าในประเทศจีน แต่กรีนพีซกลับพบว่า มีเมล็ดพันธุ์ข้าวจีเอ็มโอขายและปลูกเป็นการค้ามาหลายปีแล้ว ข้าวจีเอ็มโอเป็นสิ่งผิดกฎหมายและไม่ได้รับการพิสูจน์ว่าปลอดภัยต่อการบริโภคของมนุษย์หรือต่อสิ่งแวดล้อม ข้าวจีเอ็มโอหลุดเข้าสู่ห่วงโซ่อาหารและสิ่งแวดล้อมของจีนแล้ว และอาจปนเปื้อนอยู่ในข้าวที่จีนส่งออก

จากการสัมภาษณ์ผู้ที่ขายเมล็ดพันธุ์และเกษตรกรในมณฑลหูเป่ย์ (Hubei) พบว่า มีการขายเมล็ดพันธุ์ข้าวจีเอ็มโอมานานกว่า 2 ปีแล้ว กรีนพีซเก็บตัวอย่างเมล็ดพันธุ์ข้าว ข้าวสารที่สีแล้ว และยังไม่ได้ศึกษาจากบริษัทขายเมล็ดพันธุ์ สถานีส่งเสริมการเกษตร เกษตรกร โรงสีข้าว ผู้ค้าข้าวทั้งค้าปลีกและค้าส่ง และส่งไปตรวจที่ห้องปฏิบัติการจีเนสแกน (GeneScan) ซึ่งเป็นห้องปฏิบัติการระหว่างประเทศ ผลปรากฏว่า พบอินจีเอ็มโอในข้าว 19 ตัวอย่าง สืบแปลตัวอย่างเป็นข้าวบีบีที่ซึ่งถูกตัดต่อยีนให้สามารถผลิตพิษฆ่าแมลงได้ด้วยตัวเอง นักวิทยาศาสตร์ของ มหาวิทยาลัยเกษตรหัวซ่ง (Huazhong) ในเมืองหวูหนาน ซึ่งเป็นเมืองหลวงของมณฑลหูเป่ย์ทำการทดลอง พิษจีเอ็มโอในระดับไร่ขนาดใหญ่มากมายแล้ว.¹

กรีนพีซประมาณว่า ข้าวจีเอ็มโอประมาณ 950 – 1,200 ตัน หลุดเข้าสู่ห่วงโซ่อาหารหรือตลาดข้าวหลังจากฤดูเก็บเกี่ยวปีที่แล้ว สำหรับปีนี้ คาดว่าข้าวจีเอ็มโอจะหลุดรอดเข้าสู่ตลาดถึง 13,500 ตัน ถ้าไม่มีการจัดการกับการปนเปื้อนอย่างเร่งด่วน

ความเสี่ยง

ข้าวตัดต่อยีนหรือข้าวบีบีที่ต้านทานแมลงยังไม่ได้รับอนุมัติให้ปลูกในที่ไหนๆ ในโลก ยังไม่มีการประเมินความเสี่ยงต่อสิ่งแวดล้อมหรือความเสี่ยงต่อสุขภาพที่เปิดเผยสู่สาธารณชน แต่การศึกษาพีชบีบีชนิดอื่น เช่น ข้าวโพดบีบี ฟ้ายบีบี ชี้ให้เห็นว่า ข้าวบีบีจะก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยทางอาหารของมนุษย์

ความเสี่ยงต่อความปลอดภัยทางอาหาร

- ข้าวเป็นพืชอาหารที่สำคัญที่สุดในโลก โดยเฉลี่ยแล้ว ในประเทศจีน ข้าวให้พลังงาน 30% ของพลังงานที่ร่างกายต้องการ และให้โปรตีน 15% ของที่ร่างกายต้องการ
- สารพิษที่ข้าวบีบีผลิตขึ้นมาจากก่อให้เกิดภูมิแพ้ได้ เมื่อเร็วๆ นี้ มีข้อมูลแสดงให้เห็นว่าโปรตีน CryIAC² อาจทำให้เกิดการตอบสนองแบบภูมิแพ้ในหนู³

ความเสี่ยงต่อสิ่งแวดล้อม

- แมลงที่ไม่ได้เป็นเป้าหมายอาจได้รับผลกระทบไปด้วย เช่น ผีเสื้อ ผีเสื้อกลางคืน หนอนไหม
- ทำให้เกิดวัชพืชที่สร้างปัญหามากขึ้น
- แมลงอาจปรับตัวต้านทานพิษที่ข้าวบีบีผลิตขึ้น ทำให้ต้องใช้สารเคมีที่เข้มข้นขึ้นในการควบคุม
- ปนเปื้อนในแหล่งอื่นตามธรรมชาติ
- ข้าวบีบีที่สามารถส่งผลกระทบต่อความอุดมสมบูรณ์ของดินในระยะยาว

¹ Tu, J., et. al 2000. Field performance of transgenic elite commercial hybrid rice expressing *Bacillus thuringiensis* δ -endotoxin. Nature Biotechnology 18: 1101-1104.

² ข้าวตัดต่อยีนบีบีที่กำจัดปนเปื้อนตลาดข้าวของจีนอย่างผิดกฎหมายอยู่นี้มียีน CryIAC หรือบางส่วนของยีน CryIAC

³ Moreno-Fierros, L., García, N., Gutiérrez, R., López-Revilla, R. & Vázquez-Padrón, R.I.2000. Intranasal, rectal and intraperitoneal immunization with protoxin CryIAC from *Bacillus thuringiensis* induces compartmentalized serum, intestinal, vaginal and pulmonary immune responses in Balb/c mice. Microbes and Infection 2: 885-890 and references therein.

ความเสี่ยงต่อเศรษฐกิจและการตลาด

ในฐานะที่ประเทศจีนเป็นผู้ส่งออกข้าวที่รายใหญ่ที่สุดรายหนึ่งของโลก การปนเปื้อนที่นี้อาจทำให้เกิดผลกระทบทาง การตลาดและการค้าที่สำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศอย่างญี่ปุ่นและเกาหลีซึ่งผู้บริโภคส่วนใหญ่ปฏิบัติเสาะหาอาหารจีเอ็มโอ

ในปี 2546 และ 2547 ประเทศจีนส่งออกข้าวไปยังญี่ปุ่น เกาหลี รัสเซีย เยอรมนี อังกฤษ สโลวาเกีย โปแลนด์ สาธารณรัฐเช็ก เบลเยียม อิตาลี ฝรั่งเศส เนเธอร์แลนด์ สวีเดน ฟินแลนด์ ออสเตรเลีย โอเวอร์รีโคสต์ โลบีเรีย ส่องกง และอินโดนีเซีย นอกจากนี้ ประเทศจีนยังส่งออก เมล็ดพันธุ์ข้าวไปยังเวียดนาม บังคลาเทศ กินี ปากีสถาน อินโดนีเซีย และญี่ปุ่น

การที่ประเทศจีนส่งออกข้าวมายังประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เพื่อมาเป็นอาหาร อาหารสัตว์ และในรูปแบบเมล็ดพันธุ์ ทำให้ประเทศต่างๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยเฉพาะอินโดนีเซีย เวียดนาม ไทย และฟิลิปปินส์ ตกอยู่ภายใต้ความเสี่ยงจากการปนเปื้อน ของข้าวจีเอ็มโอ ซึ่งจะก่อให้เกิดความเสี่ยงด้านต่างๆ ทั้งทางด้านสุขภาพ สิ่งแวดล้อม และเศรษฐกิจและการตลาดตามมา เนื่องจากประเทศใน เอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นประเทศที่บริโภคข้าวเป็นอาหารหลัก อีกทั้งยังเป็นประเทศที่ส่งออกข้าวที่สำคัญอันดับต้นๆ ของโลกด้วย (เช่น ไทย เวียดนาม เป็นต้น) นอกจากนี้ ยังจะปนเปื้อนกับข้าวอินทรีย์ซึ่งเป็นตลาดข้าวที่ปลูกด้วยวิถีธรรมชาติที่กำลังเติบโตและเป็นที่ต้องการ

กรณีการปนเปื้อนคล้ายกันนี้เคยเกิดขึ้นมาแล้วในสหรัฐอเมริกาเมื่อปี 2544 เมื่อข้าวโพดจีเอ็มโอสตาร์ลิงค์ซึ่งเป็นข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ หลุดเข้ามาอยู่ในอาหารมนุษย์อย่างผิดกฎหมาย ทำให้เกิดการเรียกคืนสินค้ามูลค่า 1 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ ท่ามกลางความหวงใยในเรื่อง การเกิดโรคมะเร็ง แม้ว่าจะมีการปลูกข้าวโพดสตาร์ลิงค์ไม่ถึงร้อยละ 1 ของไร่ข้าวโพดทั้งหมดในสหรัฐ แต่การหลุดเข้าไปปนเปื้อนกับ ข้าวโพดอื่นๆ⁴ ทำให้มีการเรียกคืนผลิตภัณฑ์อาหารเกือบ 300 ชนิดในสหรัฐ⁵

เมื่อปี 2547 ในประเทศไทยเกิดการปนเปื้อนของมะละกอจีเอ็มโอที่หลุดออกมาจากสถานีวิจัยพืชสวนของกรมวิชาการเกษตรที่ ขอนแก่น ทั้งในรูปแบบของเมล็ดพันธุ์มะละกอปนเปื้อนจีเอ็มโอที่ขายโดยสถานีเอง และต้นมะละกอจีเอ็มโออายุ 1 ปี ที่ขึ้นอยู่ในสวนของเกษตรกร ที่ปลูกมะละกอขาย ทั้งๆ ที่ประเทศไทยห้ามการปลูกทดลองพืชจีเอ็มโอในระดับไร่ นา และ ไม่อนุญาตให้ปลูกเป็นการค้า อีกทั้งยังไม่มีมีการพิสูจน์ว่ามะละกอจีเอ็มโอที่มีขึ้นของไว้รตอยู่นั้นปลอดภัยต่อการบริโภคและต่อสิ่งแวดล้อม เหตุการณ์ปนเปื้อนครั้งนั้นทำให้การส่งออกมะละกอไทยถูกตั้งคำถามจากประเทศที่นำเข้า

จนถึงวันนี้ ยังไม่มีประเทศใดในโลกปลูกข้าวจีเอ็มโอเป็นการค้า สหรัฐเป็นประเทศเดียวที่อนุมัติให้ปลูกแล้ว แต่ก็ยังไม่มีการปลูก เนื่องจากเกรงว่าผู้บริโภคและตลาดจะไม่ยอมรับ

ในประเทศจีน ผู้บริโภคหวงใยเรื่องอาหารจีเอ็มโอกันมากขึ้น ในการสำรวจความคิดเห็นของประชาชน โดยกรีนพีซ เมื่อเดือนมีนาคม ที่ผ่านมา พบว่าร้อยละ 57 ของผู้ตอบแบบสอบถามจะเลือกอาหารที่ปลอดจีเอ็มโอมากกว่าอาหารจีเอ็มโอ ซึ่งเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 40 ในปี 2547 ผลสำรวจแสดงให้เห็นด้วยว่าผู้บริโภคจีนระมัดระวังมากขึ้นถ้าพืชจีเอ็มโอ นั้นเป็นข้าว ร้อยละ 73 ของผู้ถูกสำรวจตอบว่าจะเลือก ข้าวที่ปลอดจีเอ็มโอ

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

เรื่องนี้อาจของข้าวจีเอ็มโอที่ผิดกฎหมายนี้เกิดขึ้นในขณะที่รัฐบาลจีนกำลังพิจารณาที่จะอนุมัติให้ปลูกข้าวจีเอ็มโอหลายชนิด ถ้าข้าว จีเอ็มโอชนิดใดก็ตามได้รับอนุมัติ จะนับเป็นครั้งแรกที่พืชอาหารที่สำคัญที่สุดในโลกถูกตัดต่อยีน

การปล่อยข้าวจีเอ็มโอให้หลุดเข้าไปในห่วงโซ่อาหารอย่างผิดกฎหมายก่อนหน้าที่จะได้รับการอนุมัติ แสดงให้เห็นถึงความอ่อนแอของ ระบบกฎหมาย และแสดงให้เห็นว่าจำเป็นต้องทำกฎหมายเกี่ยวกับพืชจีเอ็มโอและการทดลองระดับไร่นาในจีนให้เข้มแข็ง

รัฐบาลจีนไม่ได้ให้อนุญาตความปลอดภัยสำหรับข้าวจีเอ็มโอ การที่มีเมล็ดพันธุ์จีเอ็มโอขายในท้องตลาดเป็นการละเมิดทั้งกฎหมาย เมล็ดพันธุ์และกฎระเบียบเกี่ยวกับจีเอ็มโอ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการผลิตและขายเมล็ดพันธุ์จะต้องเป็นผู้รับผิดชอบ กฎหมายเมล็ดพันธุ์กำหนดให้

⁴ USDA doesn't know how StarLink tainted 1998 corn. Reuters News Service November 23, 2000

⁵ FDA Enforcement Report 00-44 1 November 2000 at <http://www.fda.gov/bbs/topics/ENFORCE/ENF00666.html> as of December 5, 2000

นำเมล็ดพันธุ์ชนิดที่ไม่ได้รับการอนุมัติออกจากท้องตลาด ส่วนกฎระเบียบเกี่ยวกับจีเอ็มโอกำหนดให้ถอดถอนและทำลายพืชจีเอ็มโอ ถ้าหากก่อให้เกิดความเสี่ยงหรือคุณภาพและสิ่งแวดล้อม กรีนพีซเรียกร้องให้รัฐบาลจีนยึดถือกฎหมายและกระทำการตามกฎหมาย

การที่นักวิทยาศาสตร์ที่คลั่ง โกงเพียงกลุ่มเล็กๆ นำพืชอาหารที่สำคัญที่สุดของโลกมาไว้ในกำมือคนเดียวเป็นสิ่งที่ยอมรับไม่ได้ ประเทศจีนควรหยุดกระบวนการอนุมัติข้าวจีเอ็มโอในทันทีและปฏิบัติตามแผนยุติการปนเปื้อนเพื่อนำเข้าจีเอ็มโอออกจากห่วงโซ่อาหารและสิ่งแวดล้อม

สำหรับประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ รัฐบาลควรดำเนินการตรวจสอบข้าวที่นำเข้าจากจีนอย่างเข้มงวด ไม่ว่าจะเป็นการนำเข้าในรูปแบบเมล็ดพันธุ์หรือในรูปอาหาร เพราะข้าวจีเอ็มโออาจเข้ามาปนเปื้อนในห่วงโซ่อาหาร และอาจหลุดรอดมาขึ้นปะปนและผสมข้ามพันธุ์กับข้าวปกติ หรือข้าวพันธุ์พื้นเมืองเช่นข้าวหอมมะลิของไทย ทำให้ข้าวปกติเหล่านั้นกลายเป็นข้าวจีเอ็มโอไปด้วย ซึ่งจะก่อให้เกิดผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และการเกษตรอย่างไม่สามารถเรียกกลับคืนมาได้

ประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้โดยเฉพาะประเทศไทยซึ่งส่งออกข้าวมากที่สุดในโลกควรใช้เรื่องนี้เป็นบทเรียน และออกกฎหมายห้ามการทดลองพืชจีเอ็มโอระดับไร่นาเพื่อตัดไฟเสียแต่ต้นลม เนื่องจาก ประสบการณ์การปนเปื้อนของข้าวจีเอ็มโอในจีนครั้งนี้ รวมถึงเหตุการณ์ปนเปื้อนของมะละกอจีเอ็มโอเมื่อปี 2547 แสดงให้เห็นแล้วว่า การปลูกพืชจีเอ็มโอในพื้นที่เปิด จะควบคุมการแพร่กระจายและการปนเปื้อนไม่ได้

ข้อมูลเพิ่มเติมติดต่อ

วรุณวาร สว่างโสภากุล ผู้ประสานงานรณรงค์ด้านพันธุวิศวกรรม 0-1929-7373

เอื้อพันธุ์ ชำนาญเอื้อ เจ้าหน้าที่ประสานงานสื่อมวลชน 0-1928-2426

กรีนพีซ เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โทร 0-2272-7100